

**Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
Факультет початкової освіти та фізичної культури
Кафедра природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних
технологій**

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА

Курс лекцій

Упорядники: Галина ГОЛЯ, викладач кафедри природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій; Ігор СТЕПАНЮК, кандидат мистецтвознавства, доцент, старший викладач кафедри музичного мистецтва

Луцьк - 2024

УДК930.85:7.03(075.8)

I-90

Історія української культури та мистецтва : курс лекцій / уклад. Галина Голя, Ігор Степанюк. Луцьк, ФОП Мажула Ю., 2024. 160 с.

Рецензенти:

Віра Семешук – кандидат історичних наук, доцент, методист навчально-методичного кабінету Відокремленого структурного підрозділу «Дубенський педагогічний фаховий коледж» РДГУ

Богдана Жорняк – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри музичного мистецтва Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Розглянуто на засіданні кафедри природничо-математичної,
світоглядної освіти та інформаційних технологій
Протокол № 3 від 10.12.2024

Схвалено до друку вченою радою факультету початкової освіти та фізичної
культури КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
Протокол № 6 від 17.12.2024

Посібник призначений для студентів вищої та фахової передвищої освіти, у якому комплексно висвітлено процес становлення та розвитку української культури й мистецтва від найдавніших часів до сучасності; розглянуто основні етапи культурно-історичного розвитку України в тісному взаємозв'язку з європейськими та світовими мистецькими традиціями. Матеріал подано з урахуванням історичних, соціальних і духовних чинників, що впливали на формування національної культурної ідентичності.

© Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, 2024 рік

ЗМІСТ

Вступ	3
-------------	---

МИСТЕЦТВО ЯК СУСПІЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Тема 1. Вступ до історичного вивчення мистецтва.....	4
Тема 2. Мистецтво Античності та Стародавнього Світу.....	19
Тема 3. Середньовічне мистецтво.....	38
Тема 4. Мистецтво Відродження. Сучасні мистецькі жанри.....	54

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Тема 5. Витоки та передумови становлення української культури.....	60
Тема 6. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.....	73
Тема 7. Українська культура козацької доби. «Мазепинське барокко».....	95
Тема 8. Українське національно-культурне відродження (кін. XVIII – поч. XX ст.).....	115
Тема 9. Основні етапи розвитку української культури та мистецтва у XX-XXI ст...	130

Вступ

Історія української культури є частиною історії світової культури, особливою її гілкою. Витоки цього самобутнього феномена сягають у далеке минуле, а кристалізація його своєрідності, неповторності – це історичний процес втілення особливостей менталітету й вираз відношення прабатьків, батьків та сучасників до свого буття, до суперечливої долі свого народу. В умовах відродження української нації та держави своєчасною духовною потребою є ознайомлення студентства з історією нашої культури, зі специфікою життя українського народу та з його традиціями, з іменами українських культурних діячів. Усе це дає можливість майбутньому спеціалісту правильно розуміти і вміти роз'яснювати феномен культури, її роль у людській життєдіяльності, знати форми і типи культури та її головні досягнення в розвитку провідних країн світу, а також знати історію вітчизняної культури, її місце в системі світової цивілізації.

Історія української культури та історія мистецтв є важливими складниками національної пам'яті й духовної спадщини народу. Вони відображають багатовіковий шлях розвитку українського суспільства, його світоглядні орієнтири, естетичні ідеали та цінності, сформовані під впливом історичних подій, соціальних трансформацій і міжкультурних контактів.

Метою цього посібника є комплексне висвітлення основних етапів розвитку української культури та мистецтва – від найдавніших часів до сучасності. У центрі уваги перебувають процеси формування культурних традицій, становлення художніх стилів і напрямів, а також внесок видатних митців, архітекторів, письменників і мислителів у розвиток національного та світового культурного простору.

Посібник покликаний не лише надати систематизовані знання, а й сприяти формуванню цілісного уявлення про українську культуру як динамічне, багатовимірне явище. Матеріал подано з урахуванням міждисциплінарного підходу, що поєднує історію, мистецтвознавство, культурологію та філософію, що дозволяє глибше осмислити художні явища в їхньому історичному контексті.

Курс лекцій стане у нагоді студентам, викладачам, а також усім, хто цікавиться історією української культури та мистецтва й прагне зрозуміти їхню роль у формуванні національної ідентичності та сучасного культурного процесу.